

KISS AMBRUS HADITETTE.

VÉGH zászlós a kialudt mámor kedvetlenségével érkezett szakaszához. Emberei az éjszakai figyeltől kimerülten heverték az árok alján. Esőtől átázott ruhájukból lassú imbolygással szállongott magasba a pára s az egyre erősödő melegben olyanok voltak, mint a havasi legelőkön napsütésre virradt baromcsorda. Csak öreg Kiss Ambrus figyelt előre összehúzott szemekkel s szorongatta fogai között pipátlan csutoráját, melyből takarékoskodva ízlelgette a hónapok óta nélkülözött kapadohány bennmaradt ízét.

— Nem tudott Bari fiatalabbat kiállítani?! — bosszankodott a zászlós.

— Vállaltam, zászlós úr... — mentegette a káplárt az öregember. — Úgyse tudok alunni, nem öregembernek való az alvás...

A zászlós ledobta lábáról átázott bakancsait.

— Sokat kibír az ember — beszélte maga elé gondolatait.

— Sokat — bölintott az öregember.

— De, ha mindég ekkora lesz a csend, nem bánjuk meg, hogy idehoztak...

Aztán cigarettát pödört s mert látta az öregember sóvár tekintetét, feléje nyújtotta a dohánnyal telt bádogdobozt.

— Na.

Az öregember kérdező szemekkel nézett a zászlós arcába, majd azzal a mozdulattal kapott a dohány után, mellyel a gyermek ragadja ki más kezéből a megkívánt kenyeret. Elégedetre gömbölyödött borostás arccal szívta mellre a füstöt.

— Alássan köszönöm.

A felhőtlen égen a nap megtette már félútját s mint a lejtőre került tűzkarika sietett szemelláthatóan, hogy más irányba fordíthassa fenséges tekintetét. Mert a földön ugyancsak eleget látott.

Az emberek közben egymást váltogatták az őrhelyen, avagy heverték a kiforrósodott sziklákon és tikkadtan rágták a cukros konzervkávét, mely ugyan dolgot adott a szájnak, illata a hullaszagot is csökkentette, de növelte a szomjúságot. Csak most értették meg, hogy miért itták ki olyan mohón az árok régi lakói átadott kulacsuk tartalmát a multéjjeli árokátvételnél.

A kidülledt szemekkel figyelő káplár egyszerre csak izgatottan ugrott az árokfalhoz támasztott látcsöves puskája felé.

— Emberfejet látok...!

Pillanatok alatt feledkezett meg éhségről, szomjúságról. Homokzsákból támasztékot csinált a fegyverének s hosszasan célzott. Aztán eldörrent a lövés és a fej helyén megvilágosodott a lőrés . . . Szaggatott kiáltásokat hozott feléjük a szellő, emberek szaladtak ide-oda az elleneséges árokban, hogy új alkalmat adjanak a káplárnak s másoknak is a tüzelésre. Percek múltán elcsendesedett minden, a káplár örömtől fényes tekintettel támasztotta helyére puskáját.

— Legalább megtudták, hogy nem csehekkkel vannak szemben . . .
— kacagott jókedvűen, megsimogatva leültében a kimelegedett puska-csővet.

— Én nem lőttem vóna reá . . . — ingatta fejét rosszalóan Kiss Ambrus. — Én csak arra lövök, aki rám lő . . .

— Pedig éppen kijedtet kereste . . . a lőrésen kikukkantva . . . — kacagott hangosan a káplár. — Hallottam is a hangját, amint mondotta : hol van Kiss Ambrus?

— Hányadik, Bari? — kérdezte a zászlós.

— Görtznél jubiláltam, zászlós úr — pirult el a fiú. — Akkor találtam el biztosra a századikat. Azóta nem számolom . . .

Csend követte kijelentését. A hallgatók fiatalabbja illő tisztelettel tekintett a káplárra, Kiss Ambrus előtt meg véresfejű emberek vonultak fel s borzadva rázkódott össze. Csak a zászlósnak volt mondanivalója :

— Hát, az bizonyos, hogy ha mindenki ennyire megtette volna a kötelességét, régesrég vége volna a háborúnak. Nem maradt volna szál ellenség se . . .

Felrepült az első rakéta az olaszok oldalán. Útja üstököséhez hasonlított, majd sziporkázva állott meg a magasban, hogy nagyot pukkanva fehér fényben fűrössze meg a figyelő emberek sápadt arcát, a szürke sziklákat. Hír szaladt végig a szakaszon, hogy éjjeli vállalkozáshoz tíz önként jelentkezőre van szükség. Akadt háromszor tíz is. Legjobban Bari káplár készült, aki önként jelentkezőnek számította öreg Kiss Ambrust is, bár az hanggal se nyilatkozott menési szándékáról.

— Csak bátran, tatám! — biztatta az öregembert, készülődése közben. — Ez lesz kijednek a keresztelője, kijed lesz a keresztfijú . . . Megszerezheti, ha kicsi szerencséje van, a nagy murokrendet is . . . Mit akar azzal a hátizsákkal?! . . . Csak puskát szuronnal s kézigránátot! Tán sátrat akar ott verni? . . .

Kiss Ambrus engedelmesen cihelődött, csak fejét ingatta bánatosan, amikor derékszíjára aggatta a kézigránátokat. Szemrehányó tekinteteket küldözgetett a káplár felé, minden reménykedése az maradt, hogy a tíz embert maga a századparancsnok vezeti s az talán visszaküldi induláskor. Reménykedését a káplár hangja riasztotta meg :

— Kész? — fordult a mögötte felsorakozott kilenc ember felé s nem állhatta meg, hogy ne kacagjon szembe az öregember aggodalmas arcával.

— Csak mindég a nyomomban legyen kijed . . . Itt a hadnagy úr! — súgta a zászlós felé. — Indulunk . . .

A szakaszban elcsitult a beszélgetés, hangtalanul néztek a távozók után, kiket csakhamar elnyelt az első forduló. A szívek verését hangsabbra hangolta az aggódással párosult izgalom s meredt tekintetekkel fúrták át az éjszaka sötéttségét, mely fekete palástot terített a nagy mindenségre.

Mérhetetlen volt a csend, az égboltozat csillagok tüzétől világítva borult a hegytetőre, mely felé tizenegy ember osont nesztelen léptekkel, embert rabolni . . . A lábak alatt megcsörrent olykor-olykor a pergőtűzek gránátszilánkja, hogy az ellenséges árokból menten rakéták szálljanak a magasba s pihenésre kényszerítsék az előre törtetőket, torikaiban érezték szíveik dobogását.

Még negyven lépés . . .

A harmadmagával elől haladó káplár megtorpant és riadtan húzta maga mellé a sziklára társait. Közvetlen közéről hangokat hallott, egyre közeledő hangokat, melyeknek nem volt hazai csengése. Közben a századparancsnok is beérte a fekvőket hét emberével, hogy azonnal áttekintse a helyzetet : olaszok jönnek hasonló módon, hasonló céllal . . .

Az izgalomtól reszkető kezek a derékszíjjakon kezdenek matatni, a sziklához simult emberi testek félig felemelkedtek s dobásra lendült kilenc kar. Kilenc, mert Ambrusbá' keze még akkor is a kézigránát után tapogatózott, amikor hatalmas dörrenés rázta meg az éjszaka csendjét, majd össze-visszaságban ordítások, nyögések, jajgatások hallatszottak, jeléül az óvatosság által eddig fékentartott emberek összeroppanásának.

A váratlan támadástól megriadt olaszok sebesültjeik hátrahagyásával rohantak saját árkaik felé kilenc ember tüzelésétől kísértén, a hadnagy Bari káplár segédletével egy sebesültet állingatott lábra, hogy zsákmányként magukkal vihessék. Azonban fényszóró világította meg pillanatok alatt a hegyoldalt, a merész csoportot. A közeli olasz lövészárokból hullámként indult meg a rajvonal a támadók felé, géppuska sepepte végig a visszavonulás útját.

— A bluzát, hadnagy úr ! . . . — hörögte Bari, gránátokat dobálva a szembeözönlők felé — azon rajta van a szám . . . Vissza ! — ordította embereinek, amikor látta, hogy a hadnagy letépte a sebesültről a zubbonyt. Lihegve rohantak az üldözők elől, kiknek egyre szaporodott a számuk, vissza-visszafordultak egy-egy kézigránát eldobására, golyó kilövésére. A szakasz irányából is ropogni kezdett a gyalogsági tűz, melyet átvett az egész vonal s piros rakéta röppent a magasba tüzérségi támogatásért.

Szegényes ágyútűz robbanásai térítették vissza árkaikba az olaszokat. Lassanként elhalkult a puskaropogás és percek múltán újra mérhetetlen lett a csend, csak a rakéták szapora magasbalövése árulta el az árkok népességének izgatottságát.

Ekkor már egy harángát mellé ácsolt fedezékben értelmetlenül nézett egymásra két ember : a hadnagy és a káplár. Egymás kezéből kapkodták ki az ellenséges zubbonyt, mely hivatva volt megmondani,

hogy melyik olasz ezreddel állnak szemben. Kutatták zsebeit, forgatták, vizsgálták belsejét, külsejét. Sehol semmi... A galléron meghúzódo Savoya-csillagon kívül semmit nem leltek rajta, vállszalagjai is hiányoztak, közönséges, megviselt zubbony volt, mely mindenről beszélt, csak amiért elrabolták, arra nem akart választ adni.

— Hát, ezt bizony eredmény nélkül csináltuk... — ejtette le búsan a fejét a hadnagy.

— Visszamegyek, hadnagy úr!...

— Vegye számba az embereit s térjen a szakaszhoz... — utasította el a hadnagy a fiú ajánlkozását. — Várjuk meg a parancsot...

Bari hát számba vette az árok falához dőlt embereket, számolta: Egy... kettő... három... nyolc... kilenc...

— Magamat nem számoltam... — nyugtatta meg önmagát s újra kezdé a számolást:

— Egy... kettő... nyolc... kilenc... Kis Ambrus!?

Senki nem felelt szólítására. Az emberek tanácstalanul néztek össze, némelyik vállát is vonogatta, ami mindössze annyit jelentett, hogy nem történt nagy kár miatta. A káplár azonban annyira szívére vette immár a második szégyenteljes dolgot, hogy leroskadt az árok fenekére s káromkodni is elfelejtett.

— Egy darabig utánam szuszogott... — mondta maga elé hal-kan az egyik ember.

Elcsendesedve gunnyasztottak, mintha valakinek a ravatalánál ülnének. A káplár azon tanakodott, hogy mint jelentse a hadnagynak egy embernyi veszteségét, a többi meg szakaszánál szeretett volna lenni, hogy a megszokott kőnek dülve pihenje ki fáradalmaikat. Előrebillent fejekkel indultak aztán útnak, végig az árkon. A lépéseket sem halkították, mint akiknek minden mindegy. A szakasznál ledobták magukat a kövekre s egyik-másik már az első pillanatokban hortyogva aludta az igazak álmát.

Csak Bari káplár ült megnémultan, előre ejtett fejjel.

Végh zászlós, aki értesült már a hadnagytól a vállalkozás balsikeréről, vigasztalni próbálta:

— Sebaj, Bari! Ami most nem sikerült, sikerül máskor...

— De a mindenét ennek a világnak, zászlós úr!... Nem bánom én azt, hogy ott maradt az a vénember. Ma rajta vót, hónap rajtam lesz a sor. De emberér' mentünk s embert hagyunk ott...

Igy tudta meg Végh zászlós, hogy szakaszának létszáma eggyel megfogyatkozott.

— — — — —
Ezalatt öreges csoszogással lépegetett valaki végig a lövészárkon, a szakasz felé. Kezében óvatoskodva tartott valamit, aminek tartalma volt s menés közben nagy vigyázatra szorult; még a puskáját is bal-karjára akasztva hordta, hogy ne akadályozza a jobbkezes munkáját. Amint a szakaszhoz ért, jólismert hangon szólalt meg:

— Hol van a zászlós úr? . . .

Bari káplár felütötte lekókadt fejét, felugrott a szikláról, mintha az megcsípte volna.

— Ambrusbá'! . . .

Az öregember mellé ugrott s akkora örömmel ölelte át, mintha kedves édesapja lenne.

— Vigyázzék, káplár úr! — szabadkozott az ölelgetés ellen az öregember. — Mind kilocsogtatom ezt az áldott vizet . . . A zászlós úrnak hoztam . . .

A beszélgetésre előbujt a fedezékből a zászlós is, hogy átvegye az öregember ajándékát s eltűnjön vele a sátorlap mögött.

— Beszéljen kijed . . . — erőszakoskodott örömeiben a káplár. — Honnét került elő? . . .

— Tudja, nem bírtam szusszal a futást s lehúzódtam egy kő árnyékába. Osztán . . ., amikor elszaladtak mellettem a taliánok, hát felvettem annak a vaskalapját, akit a hadnagy úrral levetkőztettek s mer' hallottam, hogy ehejt alább vízforrás van, hát odamentem . . . Onnét hoztam egy kalappal . . .

— Bari! Bari! — hallatszott a sátorlap mögül a zászlós izgatott hangja. — Nézze meg maga is . . . Igaz ez, vagy csak a szemem káprázik? . . .

A gyenge mécsvilágításnál aztán kidülledt szemmel nézték a vaskalapba karcolt nevét, ezredszámát, születése helyét és kedvesének címét is a sisak olasz gazdájának . . .

A zászlós újjongva rohant a hadnagyhoz, hogy a jelentés elküldését megelőzze, a káplár meg a szavakat kereste, hogy megdicsérje az öregembert. Szegényes szótárában azonban nem lelt megfelelőkre.

— Ember kijed, Ambrusbá'! — mondta végre megfontoltan.

— Tudom . . . — bólintott az öregember és nem csendült ki hangjából semmi büszkeség . . .

Kacsó Dénes.

SIRKŐ HELYETT.

*Az élet ablakán kiestél,
Csak én mondom még néha: Testvér!
Csöppnyi kis tested csak pár porszem,
Strod nincs már, nem vagy sehol sem.*

*Én még járom utamat árván,
S bár tudom, hogy szavam nem márvány,
E mulandó kis versbe vésem:
«Itt nyugszik Margitka testvérem».*

Falu Tamás.